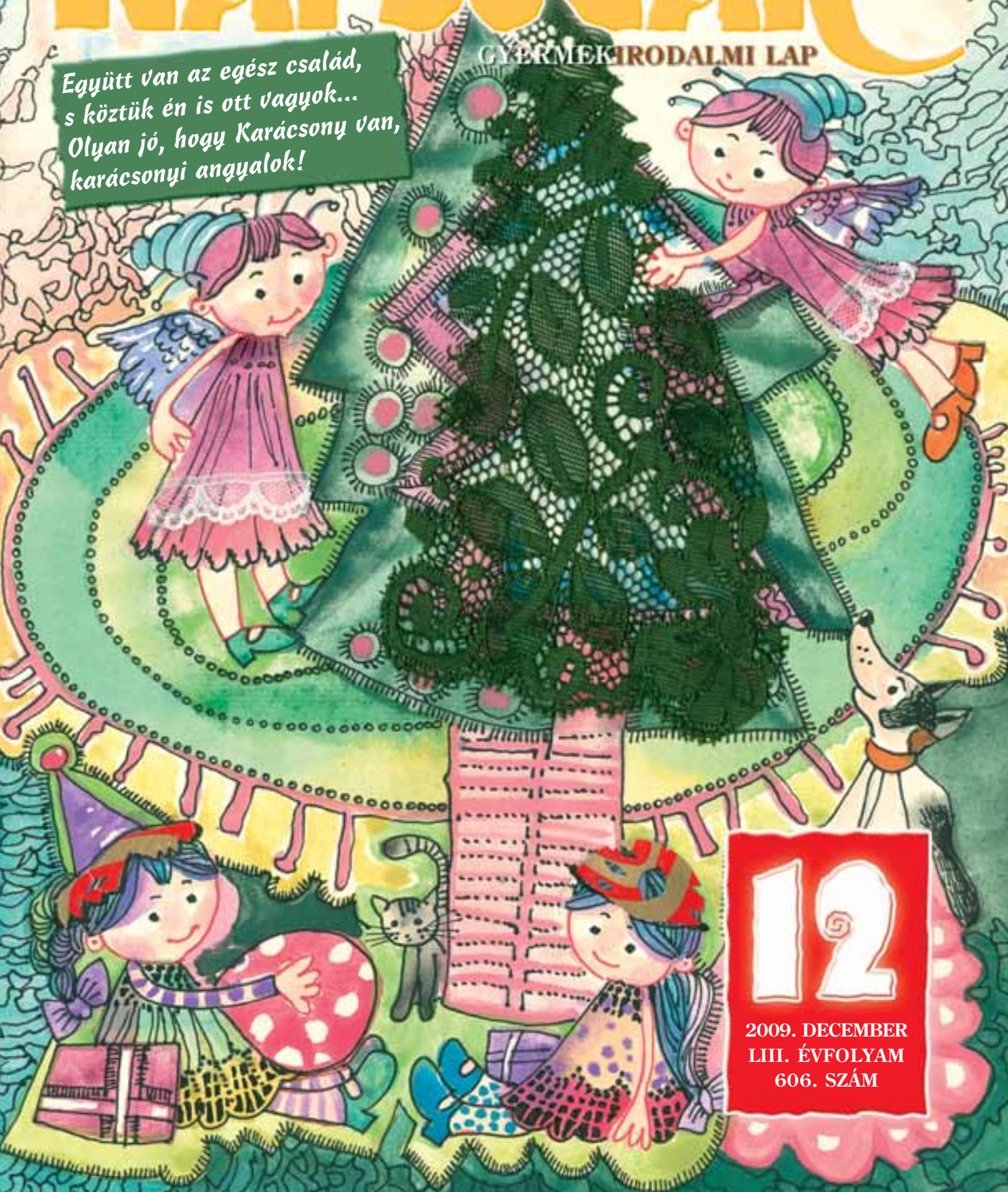

NAPSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP

*Együtt van az egész család,
s köztük én is ott vagyok...
Olyan jó, hogy Karácsony van,
karácsonyi angyalok!*

12

2009. DECEMBER
LIII. ÉVFOLYAM
606. SZÁM

**Áldott, boldog, szép
Karácsonyt kívánunk minden
gyermek és felnőtt
olvasónknak.**

Karácsony készül, emberek!
Szépek és tiszták legyetek!
Súroljátok föl lelketek,
csillogtassátok kedvetek,
legyetek újra gyermekek,
hogy emberek lehessetek!

Wass Albert

LÁSZLÓ NOÉMI

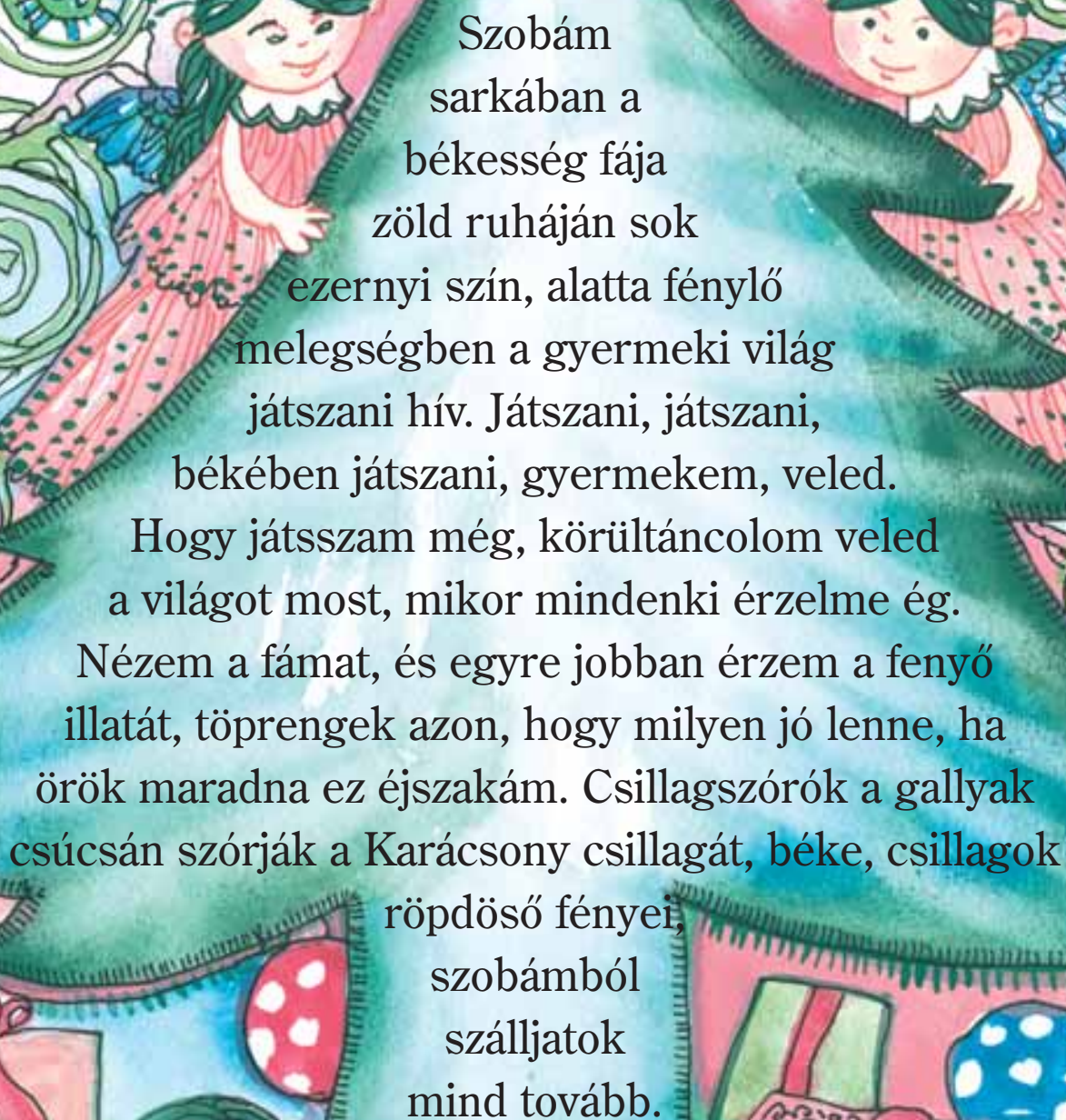
AJÁNDÉK-FÉLE

Mi lenne, ha idén a fa alatt
nem csomag ülne?
Hanem mi. Ajándék helyett
súgni kellene valamit, fülbe.

Olyat, amit egész évben
nem gondolt volna senki,
még én sem.

Olyat, amit egész évben
nem felejt senki el,
én sem.

Nem volna rossz. Egy a bökkenő:
ahhoz, hogy családom elférjen alatta,
elégge apró az összes fenyő.

Szobám
sarkában a
békesség fája
zöld ruháján sok
ezernyi szín, alatta fénylő
melegségben a gyermeki világ
játsszani hív. Játsszani, játszani,
békében játszani, gyermekem, veled.
Hogy játsszam még, körültáncolom veled
a világot most, mikor mindenki érzelme ég.
Nézem a fát, és egyre jobban érzem a fenyő
illatát, töprengök azon, hogy milyen jó lenne, ha
örök maradna ez éjszakám. Csillagszórók a gallyak
csúcsán szórják a Karácsony csillagát, béke, csillagok
röpdöső fényei,
szobámból
szálljatok
mind tovább.

Gyenes István

Sziasztok! Van nekem három nagyobb unokatesóm, Évi, Jankó és Máté. Ők már tavaly Karácsonykor is betlehemeztek. Idén megengedték nekem meg a kisebb unokatesóimnak, hogy velük surranjunk.

Évi lett az angyal, Szilvi néném hófehér há-
lóingében. Jó melegen aláöltözött. Jankó, Máté, Jutka, Zsófi, Bence meg én lettünk a pásztorok. Felöltöztünk subába, gubába, bekecsbe, ki hogy tudott. A fejünkre kucsmát húztunk. Egy görcsös botot is szereztünk, amivel a ritmust ütjük az éneklés alatt. Az arcunkat bemázoltuk, és kukoricahajból szakállt-bajuszt ragasztottunk.

Karácsony éjszakáján jó hóillatú volt a levegő. Évi, Jankó és Máté lehömpölygette a padlásról a régi papírbetlehemet. Ezt még Gergő bátyó, az unokatesóim picinke édesapja fabrikálta gyerekkorában. Egy kis csengettyűt is szerelt rá, hogy végig csilingeljen az úton.

Leporoltuk a papírbetlehem dobozát, és Évi a nyakába akasztotta. Az unokatesóim mondták, hogy a betlehemet az angyalnak kell vinni.

Közelgett az éjféli. A hó lassan pilinckázva megeredt. Máté megigazította a bajuszát, és kiadta a jelszót:

– Irány a Nagytatáék háza! In-dulj!

Nagy izgatottan, csilingelve elindultunk az éjszakában.

DÖBRENTEY ILDIKÓ PICINKE KARÁCSONYA

Ünnepien feldíszített picinke házak között surrantunk. Az ereszekekről csillogó jégcsapok lógtak. Az ablakok közé borókaágakat és piros bogyókat tűztek a picinkék.

Az ajtókra fehér meg sárga fagyöngycsokrokat akasztottak. Mindenütt mécsesek égtek az ablakok mögött.

Út közben Évi, Jankó és Máté megtanították nekünk, kisebbeknek a karácsonyi nótákat. A csordapásztorokat már tudtam, csak azt kellett megtanulnom, hogy *Fel nagy örömmre, ma született*. Elég nehéz nóta, a vége úgy van, hogy *Egyszemű pásztor, jöjj közelebb*.

Szerettem volna tudni, hogy melyikünk lesz az egyszemű pásztor. Meg is akartam kérdezni Mátét, de éppen megérkeztünk picinke Mamáék udvarába.

Odasurrantunk a házhoz, és belestünk az ablakon. Odabenn, az asztal körül már vártak ránk a felnőttek: picinke Mamám, picinke Tatám, Dóra keresztanyám, Dénes keresztapám, Gergő bátyám, Szilvi néném és picinke édesanyám meg picinke édesapám.

Évi megrázta a betlehem csengettyűjét, és bekiáltott:

– Szabad-e bejönni ide betlehemmél?
A bentiek felugrottak.

– Szabad, szabad! – kiáltozták. Úgy láttuk, hogy nagyon örvendeznek. Picinke Tatám kitarta előttünk az ajtót:

– Szabad hozzánk betérni, kis Jézusról regélni!

Évi belépett a szobába. Hallottuk, amint elénekelte az első nótát. Aztán egymás után, ahogy sorra kerültünk, bekerülhettünk mi is.

Máté és Jankó tudták a szerepüket. Mi kisebbek inkább csak nótáztunk, és vertük a ritmust a bottal. Végre elérkeztünk az utolsó dalhoz, hogy *Egyszemű pásztor, jöjj közelebb*. Azt gondoltam:

SZABÓ ZELMIRA rajzai

– Na, most megtudom, hogy ki az egyszemű! – Egy kicsit féltem is, mert ismerem a meséből az egyszemű óriást.

Közben az unokatesóim teli torokkal énekelték: „Egyszerű pásztor, lépj közelebb”...

– Micsoda? Hát nem egyszemű, hanem egyszerű?

Olyan kedvem támadt, mintha picinke édesapám megcsiklizett volna. Senki sem értette, hogy min nevetek. Csak én tudtam, és most már ti is tudjátok, hogy én egyszeműnek értettem az egyszerűt. El ne áruljátok valakinek!

Ám a java még csak most következett! Abban a pillanatban csengettyűszó hangzott a nagyszobából. Mindannyian kiáltozni kezdtünk:

– Itt az angyal! Megjött az angyal!

Valaki kinyitotta a nagyszoba ajtaját. Az orrunkat megcsapta a fenyő, a mézeskalács és a gyertya karácsonyi illatkeveréke. A szoba közepén, mint legszebb álmunkban, ott tündökölt a karácsonyfa. Minden ágán egy kis gyertya égett. Láttatok már ennél szebbet?

Megfogtuk egymás kezét, és énekelni kezdtünk: „Mennyből az angyal lejött hozzátok, pásztorok, pásztorok.” Én mindent elfelejtettem, csak a karácsonyfát láttam, és örültem, hogy picinke édesanyám, picinke édesapám meg az egész picinke család énekel. Alig vettem észre, hogy valaki lehámozza rólam a meleg kucsmát és a pásztorbundát.

Picinke Mamám elfújta a gyertyákat, és kiosztotta az ajándékokat.

Mindenki egy szép ajándékot kapott. Én azt az építőjátékot kaptam, amit már nagyon régen szerettem volna. Benzinkutat meg markolót is lehet építeni belőle.

A nagy örömben váratlanul megszólalt picinke édesanyám:

– Régi szokás, hogy mi, picinkék egy szép ajándékot kapunk Karácsonyra. Ma azonban Picinke kivételesen kap még egy ajándékot.

Nagyot dobbant a szívem:

– Még egy ajándék? Mi lehet az?

Picinke édesanyám kézen fogta picinke édesapámat. Mindketten megfogták az én kezemet, és édesanyám ünnepélyesen azt mondta:

– Kedves Picinkénk! Picinke édesapádtól és tőlem egy örömhírt kapsz ajándékba: tavasszal kistestvéred születik!

– Egy kistesó! Mesés! Kisfiú? Kislány? – ujjongott mindenki.

Én szóhoz se jutottam a meglepetéstől. Csak szorongattam picinke szüleim kezét. Magamhoz öleltem az építőjátékomat, és elhatároztam: építék a kistesómnak egy óriási nagy markolót!

Közben éreztem, hogy Bence rángatja a pulóveremet, és láttam, hogy az ablakra mutogat:

– Nézd, Picinke, esik a hó!

Mind az ablakhoz futottunk, s valóban: mint ha ezer meg ezer angyal szállna alá az égből, úgy hullott a hó. Igazi ünnep volt az az éjszaka.

– Asztalhoz! – kiáltotta picinke Mamám.

Leültünk éjjelizni. Hogy mi az az éjjelizés? Ugyanaz, mint nálatok embereknél a vacsorázás. Én picinke édesanyámmal és picinke édesapámmal szemben ültem az asztalnál, az unokatesóim között. Az egész család jó étvággal éjjelizett, mert picinke Mamám nagyon finomat főzött. Mindenkinek jó kedve volt, és én arra gondoltam, hogy nekünk van a legszebb Karácsonyunk az egész világon. Sziasztok!

Így volt, nem így volt, égbőlpottyant mese volt!

Olvastató kisebbeknek

MÁTÉ ANGI

VOLT EGYSZER EGY CSEND

Volt egyszer egy csend.
Ennek a csendnek nem volt egyebe,
csak egy nagy, hallgatag feje.

Nem volt nyaka, nem volt hasa, de még
keze, lába sem volt.

Ha valahová elindult, akkor libegett,
mint a köd, amelyik reggelente a kökény-
bokron fészülködik. Leginkább ehhez a
ködhöz hasonlított.

Vagy egy nagy kád fürdőhabhoz.

Ez a csend, amelyik a ködhöz és a fürdő-
habhoz volt hasonló, egy házban lakott.

Házában a mákórló hang nélkül örölte a
mákat, a macska hang nélkül vinnyogott,
ha a farkára léptek, a moly hang nélkül
csámcsogott a ruhásszekrényben, a ka-

CSEH KATALIN
CSÖND-
VERS

Csönd a testem,
csönd a lelkem,
csöndből vagyok,
csönddé lettem.

Csöndet iszom,
csöndet eszem,
csönddel tele
minden zsebem.

Csönd a párnám,
csönd az ágyam,
csönd az álmom,
csönd a vágyam.

Csönd utcában
csöndportámon
csöndcsembalón
csöndben játszom.

Csönd ablakán
ki-kinézek:
csöndpelyhecskék
pilinkélnek.

kukk pedig hang nélkül kakukkolt elő
az órából.

Itt élt a csend, ebben a házban, élde-
gél, és készülődött valamire.

Mindig hosszasan készülődött erre a
valamire, eközben sok idők teltek.

Aztán, ha sok idő teltével elkészült,
nagy, hallgatag fején elsimította a haját,
kilibeggett háza küszöbére, leült, megkö-
szörülte a hangját, s énekelni kezdett.

Énekelt a csend, s énekére hullni kez-
dett valami puhaság az égből, pilinkélt,
míg ujjnyi, majd kétujjni lett, végül tér-
dig állt a világ benne.

SIMON RÉKA ZSUZSANNA

A SZOMORÚ SZEMŰ AJTÓKILINCS

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szomorú szemű ajtókilincs. Nagypapa ütött-kopott ládjában éldegélt pár anyacsavar, egy kalapács, egy csavarhúzó és egy tucat rozsdás szög társaságában. Néha kikukucs-kált a láda apró résein, és arra gondolt, milyen jó lenne egy nagy, fehér ajtón fényleni. Mindent láthatna, és csakis az ő segítségével lehetne belépni az ajtón. Ha erre gondolt, mindig nagyokat sóhajtott. Az anyacsavarok és szögek izgalmas történetei sem tudták felvidítani.

Történt egyszer, hogy a láda lakói kiabálásra ébredtek:

– Ez már a harmadik ajtókilincs! – csattant nagypapa hangja. – Minden héten új kilincset kell felszerelnem erre a kamraajtóra?

A láda teteje felpattant, és nagypapa erős keze kidobigálta a csavarhúzót, a kalapácsot, a sok szöget, anyacsavart. Szegény ajtókilincs mocanni sem mert, meglapult a láda bal sarkában.

– Megvagy, téged kerestelek! – kiáltott fel elégedetten nagypapa, és kiemelte a szomorú szemű ajtókilincset. – Hm, milyen furcsán nézel ki – dünnyögte –, nem is lennél jó a kamraajtóra. Kicsi vagy, és nincs igazi kilincsformád.

Szegény kis szomorú szemű ajtókilincs! Szomorúságában bömbölni szeretett volna. Mi lesz most övele, mehet vissza a ládába, ott fogja megenni az unalom, no meg a rozsdá.

– Eldoblak, mit is kezdenék veled! – dünnyögte nagypapa, és félretette a kis ajtókilincset.

No, csak ennyi kellett a szomorú szeműnek. Ő azt bizony meg nem várja, inkább elszökik. Éjjel, amikor mindenki nyugovóra tért, kisorsant a kamra ajtaján. Lógó orral bandukolt hegyen át, völgyön át. A tél erősen pödörhette bajuszát, mert hóvihár söpörte az utakat. Kiskilincs alig tudott haladni a nagy hózengésben. Azt sem tudta, merre viszi a szomorúsága. Csak ment, mendegélt, harcolt a zúgó-búgó fagyos széllel. Ereje meg egyre fogyott. Lehup-

pant egy nagy fa tövébe, már-már elnyomta az álom, amikor ezt hallotta:

– Franci, Franci, gyere gyorsan!

– Mi történt, Pukka? – kérdezte Hapci Franci, a kis törpesárkány.

– Itt jártak az angyalok! Nézd, micsoda gyönyörű kis kilincset tettek ide az ajtónk elé! Tudták, hogy épp egy ilyen szeretnénk a régi helyére – mosolygott Pukka.

– Milyen szép szeme van – ámult el Hapci –, mindenki a csodájára jár majd!

Pukka bevitte a kilincset az 1001 éves tölgyfa otthonukba, és Hapci Francival a kandalló elé huppanva csodálták a különös ajándékot.

Azóta a kis kilincset vidámszeműnek hívják. Nem szomorkodik többé, boldogan feszít a tölgyfa ajtaján.

Atéli vakáció előtti utolsó napon Barniék angyalost játszottak az iskolában. Előző nap mindenki felírta a nevét egy papírlapra, és bedobta a tanító néni szőrsapkájába. Ő jól összekavarta, majd minden gyerek kihúzott egy nevet. Barni nagyon szeretne volna, ha Sarolta nevét húzza, de nem így alakult a dolog: Istvánt húzta. Iskola után hazafelé menet arról beszéltek Apával, hogy mivel lehetne meglepni Istvánt. Végül a vízfesték mellett döntöttek, mert Istvánka nagyon szeretett festeni, és olyan vastagon szokott mázolni, hogy két festéssel már ki is ürítette a készletet.

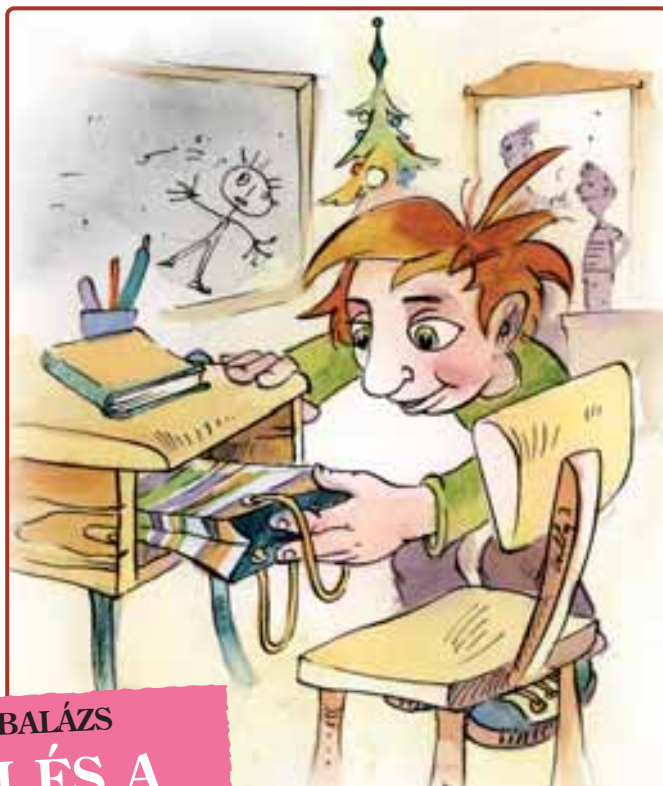
Másnap nagyszünben egyenként kellett belopakodniuk az osztályba, nem volt szabad sem jobbra, sem balra nézni, csak becsúztatni az ajándékot annak a táskájába, akinek a nevét tegnap kihúzták. Barni is otthagya a cicázókat, és felosont egy pillanatra az osztályterembe, hogy Istvánka padjába rejtse az angyalos csomagot.

A szünet végén aztán egyszerre rohant be mindenki az osztályba, és keresgélte az ajándékát. István hamar megtalálta a vízfestéket, örült is neki. Barni benyúlt a táskájába, de csak a fent felejtett tízóraik akadt a kezébe. Elkezdett kotorászni, kereste a füzeteket, a könyvek között, de semmit sem talált. Aztán arra gondolt, hogy az ő „angyala” esetleg a tornafelszerelések közé csúsztathatta az ajándékot. Ott is megnézte, de hiába. Bebújt a pad alá, hátha leesett az ajándék, de ott se volt semmi. Összeszorult a torka, de nem akart sírni. Nagyokat nyelt, és pislogott, hogy a könnyek ne tudjanak kicsordulni.

– Mindenki megtalálta az ajándékot? – kérdezte a tanító néni.

– Igen! – kiabálta kórusban a osztály.

Barni hallgatott. Félt, hogy kikacagják, ha kiderül, hogy neki nincs is ajándéka, mert elfeledkezett róla az „angyala”. Még az is megfordult a fejében, hogy az osztálytársa hozott neki ajándékot, de az igazi angyal elvitte, mert nem volt elég jó ebben az évben.

ZÁGONI BALÁZS BARNI ÉS A HÁROM ANGYALJÁRÁS

Aztán jött a következő szünet, az osztálytársak az ajándékokat mutogatták egymásnak, kölcsönkérték, és kipróbálták egymás játékeit.

Barni gyorsan lement az udvarra,

és a tornaterem mögött álldogált, hogy senki ne kérdezze meg tőle, mit hozott neki az angyal? Szünet vége előtt kicsivel felsomfordált, mert eszébe jutott, hogy mostmár igen éhes, legalább megeszi a szendvicset. Amikor belekotort a táskájába, valami furcsa dologban akadt meg a keze. Kihúzta. Egy doboz finom csoki volt! Barni elmosolyodott, de nem szólt senkinek, visszacsúsztotta a táskába, mert már kezdődött is az óra. A következő szünetben már jókedvűen ment le játszani. Bújócskáltak, és ő lett a hunyó. Az osztálytársai ügyesen elbújhattak, mert Barni sokukat még a szünet végéig sem találta meg. De amikor felment a terembe, már mindenki fent volt. Ekkor vette észre, hogy furcsán kitömve áll a táskája. Belenézett, és elámult. Tele volt naranccsal, mandarinnal, szaloncukorral, nápolyival, és volt benne egy pár kisautó is. Barni körülnézett: az osztálytársai mosolyogtak, volt aki kuncogott, vagy elfordult, és úgy nevetett. Barni fülig pirult.

Azon gondolkodott, hogy mindez hogyan történhetett? De a meglepetéseknek ezzel még nem volt vége. A tornaóra végén Barni befejezte az öltözést, és be akarta gyömöszölni a tornafelszerelést a táskájába, de nem tudta. Nem fért. Kivette hát a tornanadrágot, és ámulva emelt ki egy játékreplőt a táskájából. Hát ez meg honnan került ide? Körülnézett, de a többiek nem kuncogtak, csak Istvánka bújít le valamiért gyorsan a pad alá.

Hazafelé menet Barni nagyon vidám volt, a repülőjét zúgatta, ugrándozott Anya mellett, és amikor hazaért, se szó, se beszéd, beszaladt a gyerekszobába. Aznap este Barni húgai, Dorka és Hanna igencsak meglepődtek, amikor a hálószájukat akarták felvenni. Mandarinok, szaloncukrok, csokik potyogtak ki belőlük. Csofálkozva szedegették össze a finomságokat, és megkérdezték Barnit, hogy nem látt-e angyalt elrepülni a ház előtt. Barni a fejét a párnába fúrta, nehogy elnevesse magát. Nem kell a lányoknak megtudni ezt a kis angyaltitkot – gondolta, aztán boldogan elaludt. Ezen az estén még sokan aludtak el boldogan. Például a tanító néni, aki elsőnek vette észre reggel, hogy

Barni nem kapott ajándékot, szünetben kiszaladt a sarki üzletbe, ahonnan a legfinomabb doboz csokival tért vissza, és azt a Barni táskájába rejtette. Jól aludt Sarolta, Ágica, Évi, Jancsi, Róbert és Gábor is, akik szintén észrevették, hogy Barninak nincs ajándéka, ezért a má-

sodik szünetben a sajátjukból csentek be mindenféle finomságot és játékot a táskájába, hogy örömet szerezzenek neki. És jól aludt Istvánka is, aki ugyan otthon felejtette a Barni ajándékát – mert véletlenül pont ő húzta ki Barni nevét tegnap –, de észbekapott, felhívta telefonon az édesanyját, aki elhozta az ajándékot az iskolába. Így a harmadik szünetben Istvánka már ezt is becsenhetette a Barni táskájába. Ők mind azt gondolták, hogy nem kell Barninak tudni ezt a kis angyaltitkot.

Hadd gondolkozzon azon, hogyan is járt nála háromszor az Angyal!

MÓRA FERENC
A KŐLEVES

Elmondta a kolozsvári
Máté Attila
2009 májusában
a marosvásárhelyi Országos
Regemondóversenyen

Egyszer Mátyás király addig kergette a vadat a budai hegyekben, hogy utoljára ő maga tévedt el köztük. Pedig már a napocska lefelé csúszkált az égen, a vacsoracsillag is ott nevetgélt a János-hegy tetejében.

De az éjszakától meg nem ijedt Mátyás. Aludt ő már harmatos derékaljon, takaródzott ő már a csillagos éggel. Hanem annál jobban bántotta az éhség. Kifog ez a leghatalmasabb királyon is, ha akkora darab sárarany húzza is a tarisznyája sarkát, mint a Mátyás királyét.

Bezzeg örült Mátyás, mikor rátalált az országútra. Nem bánta, Pomázra viszi-e vagy Kalázra, csak vacsorához jusson.

Az országút meg egyenesen Kalázra vitt, ott is éppen a bíró házának. Kaláz akkoracska falu

volt, hogy ha az innenső végén elmiákolta magát a macska, a másik végén a hideg rázta az ereket. A kalázi bíró háza se volt kacsalábon forgó kastély, hanem alacsony kis kunyhó. Lehajolva is belevágta királyfejét a szemöldökfába. Csupa szerencse, hogy a koronáját otthon hagyta.

– Adjon Isten jó estét! – köszönt illedelmesen.

– Edd meg, ha jó! – mordult rá mérgesen a kalázi bíró, aki éppen azon szorgalmaskodott, hogy görbe szögeket kalapált egyenesre az ablakdeszkáján.

– Meg is enném én, atyámfia, akármi jót – fűzte tovább a szót a király –, mert dél óta nyelem az éhkoppot.

Erre már a kalázi bíróné is megszólalt, aki a padkán üldögélve valami rongyos gúnyából szedegette ki a cérnát, hogy kárba ne vesszen.

– Ejnye, ejnye, jó ember, de kár, hogy tegnap ilyenkor nem jöttél! Akkor ettük meg annak a kenyérnek a haját, amelyiknek a béle tegnapelőtt fogyott el vacsorára.

„No, Mátyás, te se jártál még ilyen zsugori népnél életedben” – gondolta magában a király, de szólni semmit se szólt, csak körül-körül hordozta szemét a szobában.

– Mit vizslálódsz, földi? – kérdezte tőle a bíró ijedten. Attól félt, hogy valami kenyérmorzsa maradhatott az asztal alatt.

– Azt nézem, találnék-e valahol egy darab követ? – mondja a király.

– Mire mennél te azzal a kővel, atyámfia?

– Főznék belőle kőlevest. Azzal is beéri a magamforma szegény vándorló legény.

De már erre a bíró úr is letette a görbe szögeit, a bíróné is a rongyait.

– De már azt magunk is megtanuljuk, hogy kell kőből levest főzni.

– Hamar hozzatok hát levesnek valót – azt mondja a király, s előkereste a tarisznyájából a szegedi halbicskáját.

Hozott is az asszony a kamrából akkora káposztáskövet, hogy csak úgy nyögött bele. Hanem a gazda megrántotta a kötője sarkát:

– Hohó, hékám! Nem lehet úgy prédálni az eleséget ebben a drága világban. Kisebb követ is beéri ez a jó ember.

Azzal keresett az udvaron egy szép kerek kavicsot, amivel a verebeket szokta hajigál-

ni, hogy ne koptassák a palánkot, s azt nyájasan letette Mátyás elé.

– No, szegény ember, ne mondd, hogy sajnáljuk téled a betevő falatot.

– No, ezt az isten is levesnek teremtette – örvendezett a király –, csak most már melegítsetek egy kis vizet, amiben megfőzzem.

Pergett a bíróné, mint az orsó, mert majd megette a kíváncsiság, s egy-kettőre olyan tűz lobogott a bogrács alatt, hogy ökröt lehetett volna sütni. Mátyás pedig megkaparásztta a bicskával a követ, és belehajtotta a bográcsba.

– Egyéb sem hibádzik már, asszony néném, csak egy kis lisztecske meg egy-két tojás meg egy tenyérnyi szalonna. Az adja meg az ízet a kőlevesnek.

Ki se mondja Mátyás a szíve kívánságát, ott volt a szép fehér liszt, a húsos szalonna, a három tojás. Gyúrt is belőlük Mátyás szalonnás gombócot, hogy olyant nem látott a kalázi bíró.

– Forr már a kőleves – jelentette a bíróné, mire Mátyás beledobálta a vízbe a gombócokat.

– Lehet már teríteni, asszony néném!

A kalázi bíróné előszedte a ládafiából a legfehérebb abroszát, leakasztotta a szögről a legrozásabb tányérját – abból kanalazta Mátyás

király fakanállal a kőlevest.

Kínálta emberségtudóan a gazdát is, de az váltig szabódott feleségestül együtt, hogy jó lesz nekik a kő is. Mikor aztán az éhit elverte, odahajolt a bogrács fölé, kivette belőle a kavicst, s becsúsztotta helyette azt az öklömnyi sáraranyat, amelyik a tarisznyája sarkát húzta.

– Úgy nézem, megpuhult a kő is. Meg is dagadt a nagy fővésben, bele se fért a kanalamba.

Mikor aztán a kalázi bíróék odaszaladtak nagy tamáskodva a bográcsoz, Mátyás kiosont az ajtón, s nyomtalanul eltűnt, mint a füst.

– Nini, apja, csupa színarannyá változott a kavics, majd kiveri a szemem a ragyogása – lelendezett az asszony.

A kalázi bíró akkorát jajdult, hogy elhallatszott a hetedik határba.

– Mi lelt, ember? – kérdezte ijedten a bíróné.

– Az lelt, hogy ha a káposztáskövet főzte volna meg a vándorló legény, most akkora aranyam volna, hogy nem férne a szobában!

Azzal mérgében úgy kihajította az aranykavicst az ablakon, hogy tán meg se állt Pomázig. Szaladtak is utána eszük nélkül, tűvé tették az egész határt, de máig se találták meg.

Hanem a szalonnásgombóc-levest máig is kőlevesnek hívják Kalázon.

Szent László.
A Szent Korona
és az országalma.
A brassói 15-ös
Iskola Törpikék
csapata

Pardek
Dóra
fóliafest-
ménye,
Nagyvárad

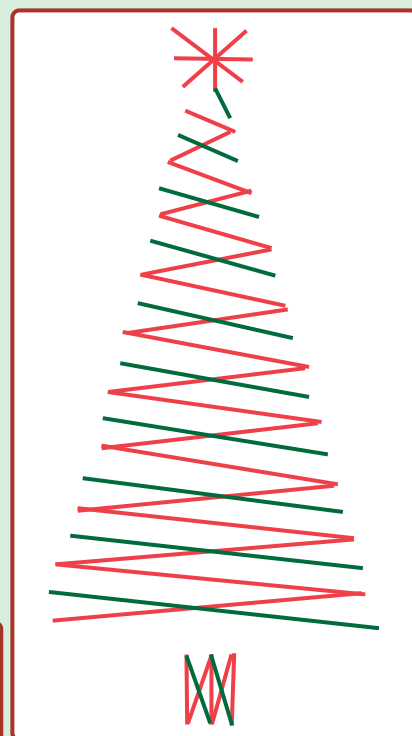
Gipszbe öntött jobb.
Kor Viktória, Nagyvárad

Karácsonyra várva

Ez az üdvözet a nagybányai Petre Dulfu Iskolából érkezett, Lakatos Nella tanító néni osztályától. Fehér vászonra ragasztották a vékony réteg színes gyapjút vagy vattát – így alakult ki a gyertyás fenyőág.

Albisi olvasóink és Sós Katalin tanító néni üdvözetén a fenyő és a csillag ragasztott, a körvonalát aranytollal húzták meg, körülötte mintalyukasztóval kiszúrt hópehelyek pilinkeznek.

Aki a tűvel-cérnával bánnik ügyesen, hímezze ki a kereszt-öltéses karácsonyi üdvözetet.

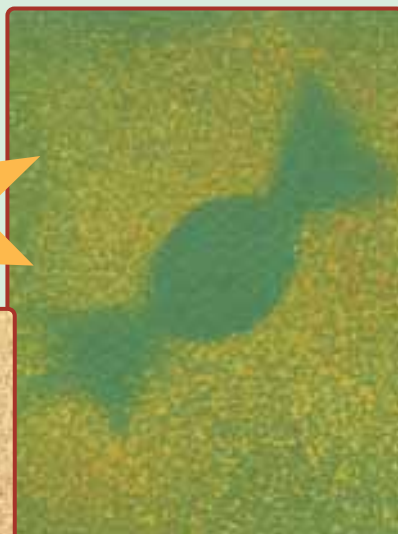
Harangozó Zsófia Halmiból küldte a préselt-szárított, fehér lapra ragasztott és pöttyökkel, csillaggal feldíszített páfrány-karácsonyfát.

Dunai Erzsébet tanító néni osztálya Tordán karácsonyi csomagolópapírból kivágott egy szép mintát, fehér lapra, ezt pedig kék kartonkártyába ragasztotta. A felső lapra ablakot vágtak – épp a minta fölé –, és körülrajzolták ezüsttollal.

Zimándúfaluból csupaszív üdvözetet kaptunk. Horga Mónika tanító néni mintalyukasztóval vágta kis a szíveket. Az ötlet a ragasztásban rejlik.

Grubanov Emília szabadkai tanító néni lehetőleg karácsonyi üdvözlője és a pillészárnyú angyalka spriccolós módszerrel készült. Kartonból vág ki egy karácsonyi mintát,

tedd az alapra, egy régi fogkefét márts festékbe, és kb. 15 cm-rel a lap fölött húzogasd egy szitán vagy teaszűrőn. Ne legyen túl vizes a festék, mert akkor nem pöttyök, hanem pacák keletkeznek. Ha kész, a formát óvatosan emeld fel az alapról. Az angyal három lépésből készül úgy, hogy egyre nagyobb felületet fedünk le a sablonnal, így ott világosabb marad a minta.

Vágd körül a zöld téglalapot. Úgy vágd ki a fenyőt, hogy a keret épen maradjon. Külön-külön fehér alapra ragasztva őket két szép fenyős kártyád lesz. Mivel díszíted?

**1 Nagy Miklós,
Kovászna:**

1. Felső végtag
2. Fejünk része
3. Ollós állat
4. Esőben álló
5. Egérbeszéd
6. Fűszeres
7. Nem itt
8. Tagadó szó
9. Középen gyere!

**Knott Melinda
rajza, Kovászna**

1			
2			C
3			
4			
5			N
6			
7			
8			
9			

TALÁLD KI!

Én is, ládd, én is, ládd,
hóban lépegetnék...

4 Húzd ki a betűtáblázatból az ábrázolt szavakat (vízszintesen, függőlegesen, átlósan – bármilyen irányban haladva), a megmaradt betűket pedig olvasd sorba. Ezekből alakul ki Weöres Sándor versének folytatása.

**2 Szigeti Szilvia,
Tasnád:**

1. Mond
2. Muzsika
3. Becézett Ildikó
4. Patás állata
5. Költemény
6. Délben esszük
7. Tízszer tíz
8. Sárga és kék keveréke
9. Madárruha
10. Zuhog
11. Erre az órára festéket, ecsetet kell vinni

**Kucsván Beáta
rajza, Kovászna**

1			Ó	
2				
3				
4	O			
5				
6				D
7				
8				
9			L	
10				
11				

H	Ó	A	A	F	J	E	G	G
E	I	S	E	T	Á	A	A	A
J	D	N	F	Ö	L	L	TY	L
Ö	Y	T	T	L	K	A	R	M
Ő	R	Á	I	C	S	O	E	A
N	Y	S	L	E	H	E	GY	T
N	C	É	S	Z	Á	N	K	Ó
K	K	É	D	N	Á	J	A	

5 Fejtsd meg a betűrejtvényt!

**3 Borbáth Melinda,
Ozsdola:**

1. Vérpumpáló szervünk
2. Nulla
3. LM!
4. Kínaiak fő eledele
5. Ennie ad
6. Nem az enyém
7. Fákka benőtt terület
8. Nem engedélyez

1				
2			R	
3				
4	I			
5				
6				D
7				
8			L	

NOVEMBERI MEGFEJTÉSEK

1. első áldozás
2. vakáció
3. tréfa, Ottó, radír
4. Jó tanulást!
5. ...akkor mehetünk együtt
6. 1-3, 2-1, 3-2
7. Magas fának hosszú az árnyéka
8. Petike nem szabad

2	1	4	3
4	3	1	2
1	2	3	4
3	4	2	1

9.

1	Á				E				M	M
	9					E	10			
12	M		13							
15				17					19	
20										D
24							25		26	
	E				A	Z	I			N

Havonta
5 DÍJAT!
sorsolunk ki!

VÍZSZINTES

- 1. A megfejtés első sora**
 9. Nem enged
 10. Női név
 13. Hódol a közepén!
 14. Elefánt kiálló foga
 15. L!
 17. Okos László névjegye
 18. DY
 19. Kettőzve: becézett apa
 20. Régi magyar férfinév, a Géza őse
 22. Majdnem Róza!
 24. Lassú, nyugodt járás
 25. Nem ül

FÜGGŐLEGES

2. Élet mássalhangzói
 3. Csonthéjas gyümölcs
 4. ÁLDOZAT
 5. Nagy női sál (STÓLA)
 6. Fentről lenyújtó
 7. Megjátszott nagyság
 8. NY!
 11. Melegítő égitestünk
12. A megfejtés második sora
 16. Tűzben megsemmisül egy épület
 21. Végül ejti!
 23. Mély női énekhang
 26. A föld felé

Csak szeretet legyen
mindenki szívében,
.....

Egy betlehemes játékból, a pásztor szavaiból idéztünk két sort. A következő kettőt elrejtettük a decemberi pályázati rejtvénybe. Ezt a két sort várom mind-azoktól, akik a nyertesek közé szeretnének kerülni.

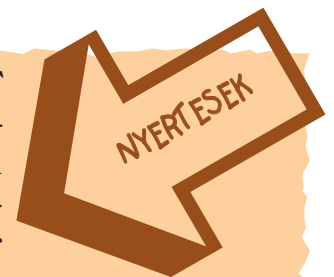
A Rejtvénykirály

Balázs Zsolt,
Segesvár

6 Oszloponként hat-féleképpen váltogathatja egymást a három karácsonyi rajzocska. Ötöt megrajzoltunk, a hatodikat egészítsd ki te!

Az OKTÓBERI REJTVÉNY-PÁLYÁZAT megfejtése: *szablya, kard, ágyú, kés, nyíl, szurony.* Könyvjutalmat nyertek: **Mátéfi Norbert**, Kiskapus; **Sikó Márk Levente**, Mezőpanit; **Nedelka Hunor**, Csikkozsmás; **Gáspár Boglárka**, Kézdiszentkereszt; a **szentmihályi IV. és a szilágynagyfalusi III. C osztály.**

Ti mond-tátok

A legjobb diák-aranymondásokkal kívánunk vidám ünnepet!

*

- A Szent Jobb István király bal keze.
- Szemünk közepén van egy nyílás, amely mindenkinek fekete, mivel a fejünk belül sötét.
- A hős holtan esett össze. Ezt később nagyon sajnálta, de akkor már nem volt mit tenni.
- A gesztenyesütő néni kiáll a sarokra, és odacsalogatja az embereket a szagával.
- Sok régi kőzetben megtalálhatók az őskori halak lábnyomai.
- Döbrögi a harmadik felvonásban két púppal gyarapodik.
- A ménes egy nagy lócsomó.
- Kolumbusz háromszor indult útnak, bár a második útján meghalt.
- Az őserdő olyan terület, ahova emberi kéz még nem tette be a lábát.
- A vitézek többnyire nem éltek haláluk napjáig, mert már korábban elestek.
- Egyiptom őslakói a múmiák.
- A főurak kertjei tele voltak szépen nyírt szökőkutakkal.
- Nyáron nő a kalapos gomba, télen a kucsmagomba.
- A fecske egy költöző madár, olyan, mint a golya, csak kisebb, és nem hasonlít rá.
- Bombay éghajlata olyan egészségtelen, hogy lakosai máshol laknak.

7 Keresd meg mindegyik sorban a kakukktojást. A hozzájuk tartozó betűkből egy hangszer neve alakul ki.

M 	CS 	K 	H
Ö 	Á 	É 	I
L 	D 	R 	M
G 	F 	A 	N
A 	J 	Y 	U

8 **Bűvös négyzet** – vízszintesen és függőlegesen ugyanazokat a szavakat kell a hálóbába írnod:
1. Húros hangszer 2. Ideggel kapcsolatos 3. ..., múlik az idő 4. Becézett Ágnes 5. Sirat

9 A következő – kicsit furcsa – mondatokban és köztük is **hét hangszer neve rejtőzik**. Az elsőt segítségül megjelöltük.

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

Régi tárgyak kiállításán voltam. Bura volt a plafonon. Túl sok a teában a citrom, bitangul savanyú. Dobd ki! A legszebb tantárgy a törci, Tera legalábbis ezt állítja. Bihar Mónika szülőfaluja. Sikerült a csel! Lóvá tettük az ellenséget.

Szólj, szám!

LEVELEZŐ

■ Hozzon a Karácsony gyermekek és felnőttek szívébe fényt, derűt. – Kívánjuk minden olvasónknak és levélíróknak: **Bács Szidónia**, Étfalva-Zoltán; **Bíró-Somodi Vivien**, Székelyudvarhely; **Czoguly**

Mária Mónika, Négyfalu; **Szilaghi-Székely Zsuzsa**, Magyarlapád; **Krika Andor**, **Kádár Zsuzsa**, **Gidófalvi Bella**, Marosvásárhely; **Pető Orsolya**, Magyarhermány; **Gábor Brigitta Barbara**, Marosszentkirály; **Hengye Anasztázia**, Ottomány; **Albert Kinga Krisztina**, Dés; **László Helga**, Zabola; **Bódi László József**, **Uhelszki Krisztina**, Kolozsvár; **Nagy Dávid**, Gyergyócsomafalva; **Dombai Júlia**, **Kozma Zsolt**, Brassó; **Nagy Blanka**, Marossárpatak; **Magyarosi Réka Kinga**, Dicsőszentmárton; **Mihály Bernadett**, Lövéte; **Benkő Róbert Carlos**, Oklánd; **Zahari Dávid**, Nagyvárad; **Almási Blanka**, Nagybánya; **Csáki Botond** és **Norbert**, Gyergyószárhegy; **Bereczki Beáta**, **Gábor Judit** és **István**, Tusnádfürdő; a **szatmárnémeti** Bálcescu-Petőfi Iskola IV. C, a D. Pop Iskola III. C, a Hám János Iskolaközpont

Közel van a szép Karácsony, Kemencében a kalácsom. Alig várom, hogy én egyek, Holnap, mikor felébredek.

A Szentestét úgy várom, A szívemet kitéárom. Az Úr Jézus megszületett, Meglepte a hideg telet.

Dobai István, Ákos

IV., az A. Popp Líceum III. és IV. B; a **nagyvárad** 16-os Iskola III. E, a Szent László Gimnázium III. A; a **nagybányai** a P. Dulfu Iskola III. C; a **marosvásárhelyi** Dacia Gimnázium II. E, az Európa Gimnázium IV. E, a T. Vladimirescu Gimnázium IV. B, a G. Coşbuc Gimnázium IV. B és C, a Bolyai Farkas Kollégium II. és III.; a **kolozsvári** Zenelíceum III. B; a **gyergyószentmiklósi** Fogarassy Mihály Iskola II. C és IV. B; a **csíkszeredai** Petőfi Sándor Iskola III. C; a **szászrégeni** Augustin Maior Gimnázium III. és IV. B osztálya; az **árpádi** III. B; a **pottyandi** III. és IV.; a **szilágypaniti** IV.; a **szalárdi** IV B, a **csombordi** IV.; a **bálványosváralji** IV.; a **dési** III. D; a **marosszentgyörgyi** III. C; a **szamosardói** IV.; az **udvarfalvi** III.; a **nyárádszeredai** III. B; a **magyarfenesi** IV.; a **zetelaki** IV. A; a **csíkszentdomokosi** IV. A és B; a **kovásznai** III. B; a **homoródszentmártoni** IV.; a **csíkbánkfalvi** III. B osztály.

1. Értelmezték a mondatot: Az öreg régen barátokozott **fűvel-fával**, de ma már csak a **fűvel és a fával**.

Kerestek találó kifejezéseket, milyen ember lett az öreg.

2. Tagoljátok az egybeírt mondatot, tegyétek ki az írásjeleket, és javítsátok ki a helyesírási hibákat:

csakáltunkköszebujtunk Gábriskörülabetlehemlec súszotkezembölahóraitám dkozunkmontaekkorPéte résennekaszónakaméjségébenegyszerrevégtelen-csendlett

Októberi megfejtések: 1. A vezéréké az első hely. Vezéreké váltunk. Tegezben tartja a nyílvezzőt. Tegezz nyugodtan! A szablya veszélyes fegyver. Mama a ruhát kiszabja. Diót török. A török turbánt visel. A török élesek. A török megtörik a diót. 2. kardoskodik – küzd valamiért; letaglózza a hír – elszomorítja a hír; bárdolatlanul viselkedik – mo-

dortalan; céloz valamire – utal valamire; lándzsát tör mellette – kiáll mellette. **Nyertesek:** **Birta Beáta**, Marosvécs; **Székely Dániel**, Teke; a **nyárádszeredai** III. B, a **kovásznai** III osztály.

■ **Gábor Lizetta** tanítónő arról számolt be, hogy a **marosvásárhelyi** T. Vladimirescu Gimnázium I-IV. osztályosai ötletes jelmezekbe bújva, síppal, dobbal, trombitával, plakatokkal és röpcédulákkal vonultak az utcára. Jelszavuk: *Fogyaszd az itthon termelt gyümölcsöt, zöldséget, mert egészségesebb és olcsóbb!* Kosaraikból bio-gyümölcsöket osztottak szét a járókelők között, akik molyogva és csodálkozva köszönték meg az ajándékot.

Októberi „lila” megfejtések: Az indián fókos: tomahawk. Kardok: A2, B3, C4, D6, E1, F5. Damoklész kardja az állandóan fenyegető veszély jelképe. A cowboyok kötélfegyvere a lasszó. Fegyver is, sporteszköz is: a tőr, a kard, az íj, a gerely, a pisztoly, a puska. **Nyertesek:** a **csíkmenasági** IV., a **magyarhermányi** III. osztály; a **nagyvárad** Juhász Gyula Iskola III. osztálya.

■ Ki kopog? A **marosszentgyörgyi** III. C osztály **Séra Tünde** és **Opra Kinga** tanító néivel, a **kibédi** harmadikosok **Domo Anna-Bella** tanító néivel, **gyalui** olvasóink pedig **Coroiu Tünde** tanító néivel és **Bogdán Andrea** óvó néivel látogatták meg szerkesztőségünket. A bélyeggyűjtők jutalmul botanikus-kerti belépőt is kaptak tőlünk.

■ **Nichita-Sulyok Julianna** tanító néni osztálya a **szatmárnémeti** Aurel Popp Művészeti Líceumban történelem órán, népdaléneklés közben festette ezeket a népi mintájú tányérokat.

■ Jó lett volna részt venni a **szalárdi** kisdiákok, a szülők és **Kőrösi Mária** tanító néni hagyományörző szüreti multságán, melybe belefért a pásztorjelenet, a kukoricamorzsolás, a csuszatorony-építés, a zsebkendő- és seprűstánc, a kalácsevés és még mi minden!

■ **Gyulakután a IV. A osztály** őszi köszöntő szüreti napot tartott, melyre a falu apraját-nagyját és szerkesztőségünket is meghívták. Nem mehettünk el, de a szőlő nélkülünk is elfogyott.

■ Mit nyit az Aranykulcsocska? Az **érmihályfalvi** közönség szívét. **Baricz-Nánási Noémi** tanító néni bábcsoportja három éve működik, tíz tagja van. A Dióverő Szív Napok keretében a gyerekek maguk készítették a bábokkal adták elő *A tulipánná változott királyfi* című népmesét.

■ Gyönyörű cselekedet. **Bede Réka** arról számolt be, hogy **Kiss Klára** tanító néni osztálya a **gyergyószentmiklósi** Fogarassy Mihály Iskolából karácsonyi meglepetést szerzett a szegénysorsú gyerekeknek. „Otthon olyan boldogan csomagoltam be kedvenc játékaimat, mert tudtam, hogy egy másik gyerek vidáman bontja majd ki.”

A zsírkréta remek maszatolóeszköz. Különösen azért érdekes, mert „ellenáll” a vízfestéknek.

Nyugodtan ráfesthetsz a zsírkréta-rajzra, nem kenődik el. Ha meg zárt kontúrokat rajzolsz vele, nyugodtan kiszínezhetsz egy-egy formát, a festék nem keveredik a szomszédos alakzat színével. A fenyőfás rajzon a zsírkréta mindkét tulajdonságát megfigyelheted. Próbáld ki te is – persze nem kell feltétlenül karácsonyfát festened, hanem bármi mást, amihez csak kedved van.

Munkádat a szerkesztőség címére várom.

Maszat Művész

Az októberi pecsételés feladat elkészítői közül a **csíkszeredai** Petőfi Sándor Iskola III. C osztálya (Péter István rajza), az **árpádi** III. B osztály (Zsura László rajza) és a **kiskapusi** harmadikosok nyertek jutalmat.

BITAY ÉVA

TUDOD-E, HOGY...

...ki találta fel a gázgránát-ve-tőt? Nem egy fegyvergyáros, ha-nem egy bogár: a pöfögő futrinka!

Az alig egy cm nagyságú „feltalá-ló” potrohának végében három kis kamra található. Kettő-ben robbanókeveréket tárol, mely veszély ese-tén a harmadik kamrába ömlik. Itt a „gyújtószer-kezet” hatására a keve-rék felrobban, és apró pöffenések kíséretében a rovar testéből gázfelhő lövell ki. A futrinka „sor-tüzet” is leadhat: akár

harminc robbanás is követheti egymást min-den irányban. A robbanás pillanatában 100 C°-os hő keletkezik, így ha az ember elővigyázat-lanul hozzányúl a „tűzérhez”, megégeti az ujját!

S most jön a meglepetés: a pöfögő futrinka „receptje” szerint működik az Apollo űrhajó hajtószerkezete. Két kamrában folyadék talál-ható. Amikor ezek a gyújtókamrába jutnak, robbanás következik be, és az űrhajó a magas-ba emelkedik.

„szigony”. A sejt külső feléből érző-tüske nyúlik ki. Ha ezt megéri-ni egy rákocska vagy halacska, a tok fedele felpattan, a „szigony” lete-keredik, és vége nagy erővel az ál-dozatba fúródik.

– Ugyan, mit árthat a halacskanak egyetlen sejt tartalma? – kérdezhette valaki. Igen ám, de a szi-gonygyűk nem magá-nyosan „sülnek el”, ha-nem sokadmagukkal. A „sortűz” ugyancsak veszélyes, s bizony a nagy medúzáknek – a virágállatok rokonainak – fegyverzete az em-berre is végzetes lehet.

...a meztelencsiga az ellenségtől zsákmá-nyolt fegyverrel lövöldöz. A korallszirtek má-sik színpompás lakója a hátán függelékeket vi-sel. A virágállatok közeléből minden szirtlakó menekül, ám a meztelencsiga „ágyústól” lele-geli a pompás szirmokat. Gyomra a „szigonyo-ka” nem emészti meg, hanem bélcsatornája-ból egy „hátizsákba” vándorolnak, és ütegek-be rendeződnek. Ha egy hal közeledik a csiga felé, az a zsákmányolt ágyúkkal nyit tüzet rá!

...a virágállatok szigonygyűt használ-nak. A korallszirteknek ezek a lakói valóságos „virágoskertet” alkotnak: bíbor, sárga, zöld színben pompáznak. Nem tanácsos azonban „csokorba szedni” őket, mert nem virágok, ha-nem veszedelmes állatok: a pompázatos „szir-mok” fogókarok. Ezeken helyezkednek el a „szigonygyűk”. Csak mikroszkóppal láthatók, mégis félelmetes fegyverek. A virágállat „bőré-ben” olyan üreges sejtek találhatóak, melyek-nek belsejében tokba zárt, mérgező folyadék-kal telt hólyagocska van. Erre tekeredik fel a

KISKÓPÉ

A karácsonyfánk luc-, jegene- vagy ezüstfenyő. Van egy fenyő, amelynek ősszel lehullanak a levelei. Mi a neve?

Havonta
3 DÍJAT
sorsolunk ki!

Októberi megfejtés: galagonya, berkenye, som, kecskerágó, vadrózsa.

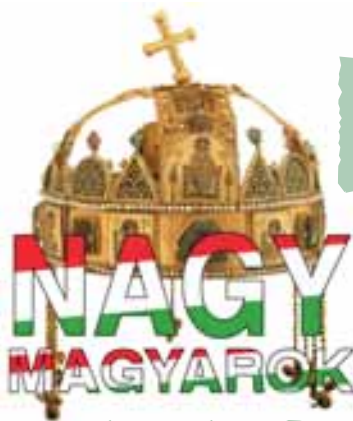
Könyvjutalmat nyertek: Kristóf Bertalan, Sáromberke; a gornyeszegi IV. B; az ülkei III. osztály.

CSILLAG ISTVÁN rajzai

NAPSUGÁR

Az úri kutyusok zongorázni is tanulnak.

Magyar festők I.

A magyar költők, írók csodálatos művei nyelvünkbe zártak: csak ahhoz jutnak el teljes értékükkel, aki tud magyarul. A zene és a képzőművészet mindenkire szól: egyetemes. A nagy magyar muzikusok és a festők, szobrászok alkotásait ezért sokkal inkább ismeri a világ. Vajon mi hallottunk róluk?

■ **Kolozsvári Tamás** a legkorábbi, név szerint ismert magyar festőművész. A XV. században élt, Zsigmond király udvari festője lehetett.

■ **M. S. mester** csak nevének kezdőbetűit és hat képet hagyott ránk 1506-ból a selmecebányai templom főoltárán. A **Mária látogatása Erzsébetnél** című remekművet beragyogja a Kisjézus-várás öröme.

■ **Mányoky Ádám II.** Rákóczi Ferencről két nagyszerű portrét is festett. Hazájában nem értékelték művészetét, ezért Lengyelországban, Prágában, Bécsben, Lipszében és Drezdában volt a királyi udvar festője.

■ **Madarász Viktor** a '48-as szabadságharcban küzdött. Kardját és mentéjét megőrizte, sírjába is maga mellé tette. Szomorú jellemzője a magyar sorsnak, hogy őt is jobban értékelték Párizsban, mint itthon. Legszebb vásznai a magyar történelem egy-egy hősi alakját, eseményét örökítik meg. Ez éppen **Zrínyit a börtönben**.

■ **Barabás Miklós** a háromszéki Mártonfalván született. A nagyenyedi Kollégiumban, majd külföldön tanult, sokat nélkülözött, de akaraterejének hála, korának egyik legtanultabb és legkeresettebb arcképfestője lett.

Megörökítette Vörösmarty, **Petőfi**, Széchenyi István, Arany János hiteles vonásait.

■ **Munkácsy Mihály** asztaloslegényből lett híres festő. Zseniális tehetsége mellett szorgalom, megfeszített szellemi és fizikai munka is kellett ahhoz, hogy 26 évesen Párizs leghíresebb festője legyen. *Krisztus Pilátus előtt* című festményéért nemességet kapott. Az egész világot meghódította hatalmas méretű vásznaival, de felejthetetlenek életképei és portréi is, melyek hitelesen és mély emberismerettel ábrázolják a **Rözsehordó nőt** és a főúri hölgyet egyaránt.

■ **Lotz Károly**ról egyik méltatója ezt írja: „Se szeri, se száma fal-, olaj-, vízfestményeinek, tanulmányrajzainak”. Akvarellsorozatban örökítette meg az 1848-a szabadságharc csatáit. Budapest legjelentősebb középületeit, a **Szent István Bazilikát**, a Nemzeti Múzeumot, a Vigadót, a Tudományos Akadémiát, az Operaházat és a Parlamentet az ő falfestményei (freskói) díszítik.

■ **Benczúr Gyula** alapította az első magyar művészképzőt. Megrázó erejű tablókön

örökítette meg a magyar történelem legfontosabb eseményeit. Azóta is az ő szemével látjuk **Budavár visszavételét**, **Rákóczi elfogatását**, **Hunyadi László búcsúját**, **Vajk megkeresztelését** vagy a **Diadalmas Mátyást**.

■ **Székely Bertalan** székely nemesi családból származott. Korának legképzettebb, legműveltebb festőpedagógusa volt. Portréi, tájképei mellett jelentősek történelmi kompozíciói is: a **Vérszerződés**, **II. Lajos király holttestének megtalálása**, **az Egri nők**, **Zrínyi kirohanása**. Freskóit a pécsi Székesegyházban, a Tihanyi Apátságban, a Mátyás-tempomban csodálhatjuk meg.

■ **Than Mór** az 1848-as szabadságharcban Görgey mellett lett hadifestő. Falfestményei ott pompáznak a Nemzeti Múzeumban, a Keleti pályaudvar falán, az Operaházban. Történelmi képeivel, portréival hírnevet szerzett külföldön is: **Attila lakomája**, **a mohácsi csata**, **Nagy Lajos fogadja a külföldi követeket**, **Mátyás király tudósai körében**, **Deák Ferenc**, **Liszt Ferenc**.

■ **Zichy Mihály** Arany János balladáinak nagytehetségű illusztrátora, hányatott sorsú festő,

grafikus volt. Ezernél több munkájának csak egy részét ismerjük, mert 49 éven át Oroszországban alkotott a cár udvari festőjeként. 1849 őszén, amikor a cár eltiporta a magyar szabadságharcot, Zichy megszakította vele a kapcsolatot: a fényes karrier helyett a nyomort választotta.

■ **Feszty Árpád** nevérol minden magyar embernek **A magyarok bejövetele** című hatalmas körkép jut eszébe, melyet a Millenniumra festett, és ma helyreállítva Ópusztaszeren csodálható meg: 110 m hosszú és 15 m magas.

Zsigmond Emese

Fújjad, fújjad furulyád, zengj Jézusnak víg nótát

Ha máskor nem is, de a karácsonyfa körül minden család énekel, hisz földi dolgaink közül a zene áll legközelebb a Teremtőhöz: testetlen könnyűséggel száll, mint a lélek, és mindenkihez szól, nem megosztja, hanem összeköti a világ népeit.

Isten a legnagyobb muzsikus. A teremtett világot ritmus szervezi, dallam zengi be: szívünk dobol, a patak csilingel, a levelek dúdolnak, a madarak trilláznak, az idő körtáncot jár. E zenéhez érzékeny lelket, fület és ezerféle hangszert is adott az Isten.

■ Kezdetben a muzsika is, a tánc is a **Teremtő-**

vel folytatott párbeszéd volt, vallásos szertartás. Nem csoda, hogy azóta is minden egyház számára fontos a zene.

■ A sámán-, a **táltosdob** rajza az égi, a földi és az alsó világot jelképezi, hangja megidézi a szellemeket, és közéjük viszi a révületbe esett sámánt vagy a táltost.

LÁSZLÓ GYULA rajza

■ A tibeti buddhista szerzetesek harsonát fújnak. A hindu Krisna istent fuvalával ábrázolják. A koszarv-kürt, a sófár arra figyelmezteti a zsidókat, hogy igazabban éljenek. A **muzulmán dervisek furulyaszóra** forogják révületbe magukat. Távol-Keleten **Konfucius hívei** számára a **harangjáték** az ima egyik formája.

■ A **keresztény templomok** legjellegzetesebb hangszere az **orgona**. A világ legnagyobb orgonájának 33000 sípja van. Az angyalok **harsonával, kürttel** dicsőítik az Urat.

■ A zene nemcsak az ég felé röpítette a lelket, hanem **harcra is buzdított**. A régi katonának szeme a zászlóra, füle a csatakürtre, dobra figyelt: ezek biztatták, irányították, fontos üzeneteket közöltek a csata zajában. A **török sereg** hatalmas **üstdobok** ütemére menetelt.

Mi mindent jelez a csengettyű, a kolomp?

■ Vannak hangszerek, amelyeket elsősorban **jeladásra** használnak. A harang templomba hív, és félreverik, ha veszély közeleg. A **havasi kürt** a svájci és a román pásztorok „távbeszélője”. A tam-tam dobok segítségével a dzsungel lakói küldenek üzenetet egymásnak. A vadászkürt szavát nemcsak a vadászok, hanem az idomított kutyafalka is érti.

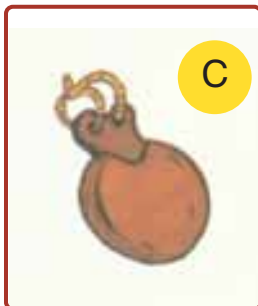
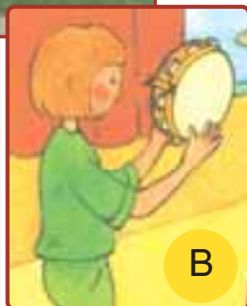
■ Húzza a talpalávalót – ez a szólásunk a hangszerek legfontosabb szerepére utal: **kísérik a táncot**, szórakoztatnak, **megszépítik** ünnepeinket, **életünket**.

Milyen hangszereket ismertek fel az indiai örömnünnepen?

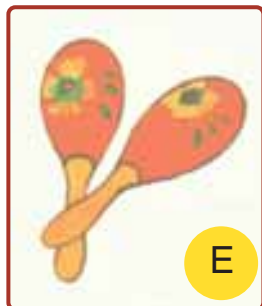

Hogyan születtek a hangszerek?

■ Az üres tökhéj, fatörzs kongott. Ha rá bört, hólyagot feszítettek, és ezt ütögették, hangja erősebb, teltebb lett – kész volt a **dob**. A száraz termésben magok zörögtek: nosza, **csörgőként** rázták.

Felismered? Párosítsd a nevet a rajzzal.

1. Kasztanyetta
2. Üstdob
3. Cintányér
4. Csörgődob
5. Xilofon
6. Rumbatök

■ A füttyülő szél tanította meg az embert furulyázni: fújta a belül lyukas sípcsontot (innen ered a neve is), a nádszálat, a kos, az ökör szarvát, a kagylót.

Ehhez az ökor-szarv kúrthöz régi magyar legenda fűződik. Kié volt?

■ A csontból, cserépből, nádból, fából, fémből készült **fúvóshangszerek** alakja, nagysága igen változatos. A 40 000 éves nyelvbedugós furulyát csak a magyar népzeneészek használják. A **díszes kürt** hajdan a fejedelmek, vezérek felségjele volt.

■ Nagyszüleink még ilyet kaptak a vásárból. A cserép **madárfüttyülőt** sokféle alakban, **okarína** néven az egész világon ismerik.

■ A görög rege szerint az első **pánsíp**ot Pán isten készítette nádszázból. Ma a görög, a bolgár, a román, a **bolíviai indián** népzene kedvelt hangszere.

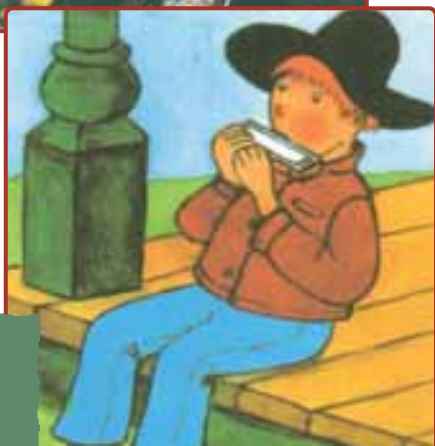
■ A **bórduda** kecsketömlője tovább bírja szusszal a dallamot, mint az ember tüdeje. A **skótok** nemzeti hangszerén a breton, a bolgár, a **magyar pásztorok** is művészien játszanak.

■ A **rézfúvós** hangszerek a katonazenekarok és a **néger dzsesszmuzikusok** ajkán szólnak legszebben.

■ A bohócok, a cowbo yok a **szájharmonikát** fújják örömben, bánatukban.

■ Tudtad-e, hogy fúvóshangszer? Nem fújjuk, de levegő muzsikál a franciák által oly kedvelt **harmonikában** is.

■ Az első **húros hangszer** a felajzott íjon megpendülő ideg lehetett. A kifeszített bél, lófarok, lián, majd fémszál hangját sokféle dobozzal erősítették fel. Az **indiai vínára** óriástököket, az inka szarangra a kilencöves tatu páncélját, a japán kotóra fadobozt szereltek.

■ Nálunk fémből, a **pápuáknál** nád-ból készül a **doromb**.

■ A karcsú **hegedűcsalád** egyik őse a **baryton**. Ez a szép darab 250 éves, és Esterházy Miklós herceg tulajdona volt.

Mit jelent mai nyelvünkben a **bariton** szó?

■ A mai **zongorában** filccel bevont fakalapácsok ütik meg a húrokat, de kezdetben madártollat, csont- és fémlapocskákat használtak erre. A zongora elődjét **csembalónak** hívják. A képen látható **csembaló** a kuruc szabadságharcban küzdő Thököly-családé volt.

■ Ennek az arany- és gyöngyházberakásos **virginálnak** viszont Bethlen Gábor második felesége, Brandenburgi Katalin volt a tulajdonosa. A hordozható kis zongoraféle nevét onnan kapta, hogy fiatal lányok kedvenc hangszere volt.

Sorold fel a **hegedű** rokonait.

Régen minden úri kislány tanult zongorázni vagy hegedülni. Ma a gitár a fiatalok legkedveltebb hangszere, de ha nincs kéznél, megteszi néhány sörösüveg is.

Fő, hogy minél gyakrabban és tisztább szívből átéljük az együttműködés örömét. *Fújjad, fújjad furlyalád, zengi Jézusnak víg nótát.*

Zsigmond Emese

Itt születtem

Dólyapuszta Bihar megye keleti részén, a Nagyvárad-Zilah út mellett található. Berettyószéplak községhez tartozik.

■ Falunk alig 100 éves. 1900 körül kb. 20 család telepedett ide Mezőkövesdről. Ma már 175 katolikus él itt. Nem volt könnyű annak a néhány családnak, csak mezőt és dombokat találtak itt. Aztán felépültek a házak, az iskola, a művelődési ház majd a katolikus templom.

■ Iskolánk 1910-ben épült, első tanítója Sötér Gyula vándortanító volt. 1964-től id. Horváth Géza volt a tanító. Szerették, megbecsülték a nyíltszívű, csendesszavú tanítót. Nevéhez fűződik a dolyai kultúrház felépítése is.

■ A templom építése a hithez való ragaszkodás szép példája. Az 1980-as években az akkori plébános elkezdte az építkezést, bár a kommunista hatalom nem adott rá engedélyt. Sikertelenül is felépítenie a falakat, de pénzbüntetést róttak ki a közösségre, sőt elrendelték a templom lebontását. A bontás megkezdését Nagypéntekre írták ki, de a hívek ott álltak, és védelmezték templomukat. Végül az új plébános, valamint a helybeliek akaratának és elszántságának köszönhetően 1990 májusában készen állt az új templom, melyet Szent József, a munkás tiszteletére szenteltek fel.

■ Dólyán a búcsút minden év májusának első vasárnapján tartják Szent József tiszteletére. A búcsún magyar és szlovák misét is tartanak.

■ Mezőkövesdről mindenkinek a matyó hímzés, a pompás viselet jut eszébe. 1920-tól a dolyaiakat országhatár választotta el a matyók „fővárosától”, de színes népművészetüket azért megőrizték. Az óhazából magukkal hozták a lourdes-i búcsú, a házaknál végzendő imádkozás szokását, mely a gyermekek számára is igen kedves. Minden év februárjában házaknál gyűlnek össze a dolyaiak. Február 11-19. között kicsi csoportok járnak imádkozni a faluban.

A dolyaiak megvédték templomukat

Szeretünk templomba járni

Az emlékmű
Mezőkövesd ajándéka

■ Az alapítók „szülőházaja”, Mezőkövesd városa adományozta Dólyának ezt a fából faragott emlékművet az alapítás 100. évfordulójára.

■ A mezőkövesdiek legutóbbi látogatásakor, 2009. május 3-án az I. és II. világháborúban harcoló dolyai hősök tiszteletére emlékoszlopot állítottak, melyet Kiss Mátyas mezőkövesdi népművész faragott.

■ Az iskola épületében működik az óvoda is, így az iskolások és óvodások kapcsolata közvetlenebb. Az ünnepségeket, versenyeket közösen rendezzük meg.

Dólya,
Te drága haza,
Benned van a kultúra otthona,
S még benned van a kedves iskola,
Az ovisok játszóhelye, az óvoda.
S még benned van Isten háza,
Ahol az emberek hittel várnak.

Isten háza és az iskola
A legszebb a falunkban.
Szép itt minden erdő,
Minden virágos mező.
Ez a legszebb a számunkra,
Mert a miénk Dólya.

Dányi Henrietta

Őrizzük ősünk matyó
népművészetét

■ Együtt kirándulunk a Szarka-hegyre és a Kecse-patakhoz, ahol a híres bertyár, Rózsa Sándor többször is tanyázott, hiszen a sűrű erdő kiváló búvóhelyként szolgált.

Ha erre jártok, nézzetek be hozzánk,
szeretettel várunk!

Összeállította Vadkerti Erika
tanítónő, Nagy Rozália óvónő
és tanítványaik

- Üveggömbben hópelyhek,
Száguldják a hideget.
Hegyen át, völgyön át,
Fára száll a hópehely.
Így vártuk a decembert.

Láposi József, Ördögösfüzes

Varga Rita Beáta, Marosbogát

- Hopp, hopp, hopp,
itt a Mikulás.
A rosszaknak lesz majd kikapás.
Azonban a jó gyermekeknek
csupa öröm a mai este.
Mikulás bácsi, szépen kérem,
bókezű legyen.
Alma, dió, cukorkával
bóven megleljen.

Székely-Király Anna-Mária,
Magyarkirályfalva

- Gi-ling, ga-lang, szól a csengő,
itt van már a jó nagy fenyő.
Nagy szánnal jött repülve,
hat szarvassal bekötve.
Elindult hát útjára,
minden gyermek házába.

Ceara Dorottya Anita,
Brassó

- Örömteli téli napok,
Nagyon várunk valakit!
Ki lehet az más,
Mint a Mikulás?

Szarvasok húzzák szánját,
Ajándékkal tele zsákját.
Nagy havasokon át
A gyerekek várják már.

Gyere hozzánk, Mikulás,
Sok szép ajándékkal,
Megháláljuk neked
A mi jóságunkkal.

Bartalis Linda,
Marosvásárhely

Benedek Tábita,
Köröstárkány

Kovács István,
Tordaharaszton

Rostás Dóra, Zabola

- Hull a hó a mesés határon,
Mikulást a hulló hóban
fák közt találok.
Érkezik az erdő felől,
szarvasokat kötött be elől.

Fáradtak a rénszarvasok,
Mikulás is fáradt már,
Korcsolyázó gyerekeket
Ajándékoz a tónál.
Megköszönik, Pistike
Örömtáncot jár.

Szőcs Orsolya,
Gyergyószentmiklós

- Várják őt a gyerekek,
Sok kis csizmát kitesznek,
Mellé tejet, kalácsot,
Várják az ajándékot.

Jó gyerekre öröm vár,
Rossz gyerekek virgács jár.
Legyetek jók, gyerekek,
Akkor a Mikulás szeret!

Pálosi Renáta, Marosvásárhely

- Kedves, öreg Mikulás!
Jó, hogy voltál nálunk,
Cukrot, diót, mogyorót
Csizmánkban találunk.
A sok ajándéktól
Leesik az állunk,
Kedves, öreg Mikulás,
Mi mindig várunk!

Matúz János Kászon,
Szatmárnémeti

■ Nekem az tetszik a Karácsonyban a leginkább, hogy együtt ünnepli az egész nagy család Jézus születését. Elmegyünk a templomba, s mikor hazaérünk, élvezzük, hogy ropog a tűz a kandallóban. A gyerekek együtt játszanak a felnőttekkel, visongnak, hancúroznak, lábatlankodnak. Miután a kicsik elfáradnak, lepihennek, a nagyobbak tovább folytatják a játékot, beszélgetést. Olyan jó együtt lenni! Szomorkodunk kicsit búcsúzáskor, de az vigasztal, hogy az újévet is együtt szoktuk tölteni.

Molnár Ingrid, Szatmárnémeti

László Helga Mária, Zabola

■ Ez a legszebb ünnep a világon. Az asztalra is sok finomság kerül, meghívjuk a rokonokat, és együtt ünnepelünk. De nekem akkor tetszik a Karácsony, ha hull a hó is. Azt sem bánám, ha hóvihar lenne vagy térdig érő hó, csak legyen végre igazi fehér Karácsony.

Doleanu Daniel, Szatmárnémeti

■ Megjött a vén Karácsony,
Mindenki az udvaron.
Díszítik a karácsonyfát,
Telerakják minden ágát.

Mindenki örül a Karácsonynak,
Mint Húsvétkor a nyúlnek.
Az emberek a templomban vannak,
Hogy örömet szerezzenek Jézusnak.

Bihari Gyöngyi, Árpád

**Gazsi Helén,
Magyarapád**

Gergely Bernadett, Oroszhegy

■ Szép Karácsony, hát eljöttél már,
minden gyerek már nagyon vár!
Sok ajándék, díszes fa,
szép vagy mindig ragyogva!

Hó és jég, sok ajándék,
számomra már minden érték.
Mindenki csak téged vár,
siess, siess, úgy várunk már!

Szőke Krisztina, Kiskapus

Csibi Krisztina, Gyergyószentmiklós

Vágjátok ki, és
ragasszátok
nevetek mellé
a gyűjtőlapra.

DECEMBER

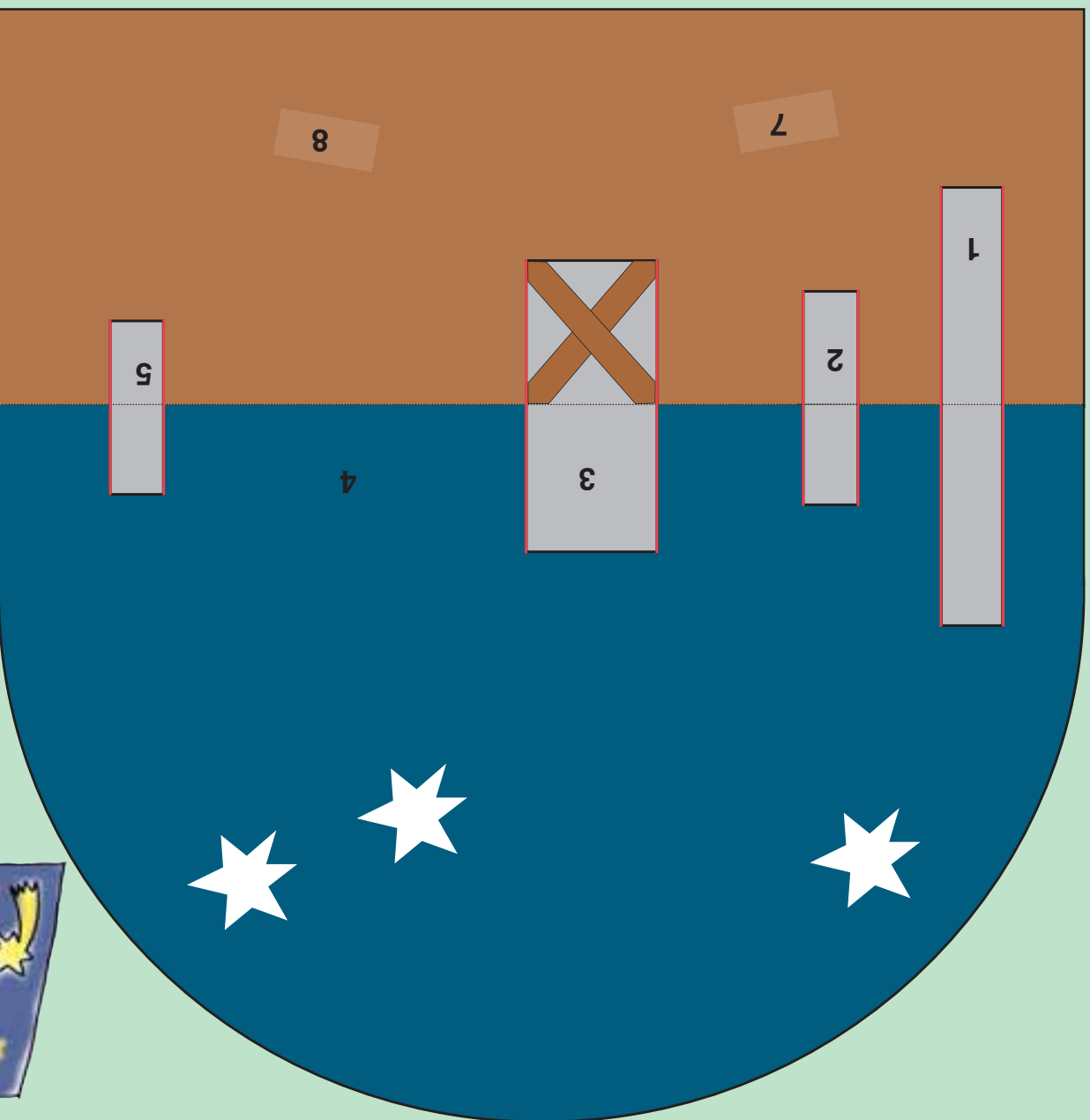
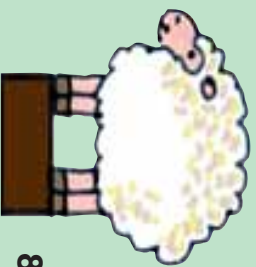
E lapszám támogatói:

Címlap: SZILÁGYI TOSA KATALIN

NAPSUGAR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGAR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. A szerkesztőség postacíme: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101., C.P.137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro
Honlapszerkesztő: KOMÁROMY LÁSZLÓ; www.napsugar.ro A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGAR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TIPO OFFSET Kft. Nyomdájában.
ISSN 1221-7751
Ára 2,5 lej

A túlsó oldalra ragassz fehérlapot. A csendes éjszerelőt vágd körül. Az „istálló” hajtsd kettőbe, vágd be a piros vonalak mentén, majd nyisd ki derekszögbe, és a bevágott füleket húzd előre. Ragaszd rá mindeikre az odailő papírfigurát.

Aldott Karácsonyt kíván a
MARSUCÁR
 szerkesztőség!

